

ועתה נשאר עלי לחשוב בדבר הישיבה בירושת"ו אשר אין רצוני לגשת אל הענין עד אשר יהי בה משגיח שאוכל לסמוך עליו שיהי הכל כראוי...
 כאשר כל מגמתינו שילמדו בני הישיבה דא"ח תניא ולקו"ת וכו' ותהי ההנהגה בתפלה ובעבודה ע"ד החסידות. ומטרת כוונתי אשר המשגיח הוא יאמר הדא"ח הן מה שילמדו בכ"י בפנים והן באמירת דא"ח בע"פ בש"ק ויו"ט, ובזה הנני שואל ומבקש מכבודו להודיעני אם גיסו הר"מ שי מסוגל לזה שלכהפ"ח באיזה משך זמן לא רב, יוכל להיות משפיע בדא"ח, וגם בכללות אם מקבל עלי השגחת הישיבה ורצונו בזה, ואם כי חס אני גם על העתקת דירתו מחברון ת"ו אבל מה אפשר לעשות. ואבקשו שייטיב להודיעני בדילוג רב בקיצור אם הוא מסוגל לזה ואם גיסו שי מוסכם ע"ז, וגם יבאר לי כ"ז במכתב.
 ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וש"ב ידיו עוז דו"ש

שלום דובער

יב

מכתב זה הוא מן הגביר ר' חיים ישעיה ברלין מריגא להגרח"ח מדיני בעל השד"ח זצ"ל במענה לפנייתו אליו לרכוש את חצר רומאנו בחברון. שנת תרס"ג — תרס"ד?
 מכתב זה בא אלי מאוסף ר' יהושע הלפרין שי מנהל בנק צפון אמריקה, ותודתי לו אף בזה.
 מכאן משמע שר"ח ברלין הי' מחותנו של הגאון הרש"ז מלובלין בעל ה"תורת חסד", וראה גם מכתבו של ר"ש הויזמאן לרשיל"א, להלן מס' לז.

מכתב ר' חיים ישעי ברלין מריגא להגרח"ח מדיני בענין רכישת נחלת רומאנו בחברון

[תרס"ג — תרס"ד ?]

בשם ה' שלום רב לאוהבי תורתך אל כבוד האי רבא קדישא חסידא ופרישא, ראש קהלא קדישא, צנא מלא ספרא, קנקן מלא ישן, דעת זקנים נוחה, מאורן של ישראל, מרנא ורבנא כקדש"ת כי כו' חיים חזקיא מדיני, יושב בישיבה טובה, ונזכה כולנו לאור פני שמה, במהרה בימינו בביאת גואל צדקנו אמן.
 אותיותיו הקדושים מן יום ג' לסדר ואתחנן הצהירו מול פני, בבואי לפה שלום ממעיני הישועה בחו"ל, המה הלהיבונני והרהיבונני להשיבו, אשר אף כי חשקה נפשי מאד לזכות במצוה רבה הזאת, וחזי מאן גברא רבא קא מסהיד עלה, אבל בעוה"ר אין העת גורם, השעות הרעות עתה במדינתנו אין לספר, זה מכבר הימים אשר עלה ברצוני לזכות במצות ישיבת א"י, באה אז לידי מ"י כי מחו' הרה"ג הצדיק בעהמ"ח שו"ת תורת חסד ג"ע, בבנין בית בירושלים עה"ק טובב"א, ואף כי אין אני בן הורין עי"ז לבטל גם מזה עתה, נקוה נא לה' וגם

כ"ת שי"ג ישא לבבו אליו אל כפים, כי ישים שלום בעולם וירום קרן ישראל ככלל ובמדינתנו וקרני בפרט, או אז אולי ביכולתי אי"ה לשים לבבי לזה, להוציא לפועל אם לא יהי דבר האבוד חו"ש, ובוז אחווי קידה למול הדרת גאונו המברכו ברכת יו"ט וברכת החג.

חיים ישעי ברליון

אוצר החכמה

יג

אוצר החכמה

במכתב זה של ר"ש הויזמאן להרשיל"א רבה של חברון, שעשה אז בחו"ל בשליחות היישוב בחברון, פרטים רבים על מצב היישוב בעיר זו בשעה זו. ענייני המוסדות (הת"ת וישיבת מגן אבות); הנסיונות לפתוח בית ספר שם (ר' לעיל הע' 45, 47); ייסוד ישיבה ע"ש בעל ה"שדי חמד"; נסיון חדש להקים ישיבה לבחורים מליטא ורוס' ע"י הרב ראובן יונה חורגין אב"ד פאהאסט (ראה על כך בהרחבה להלן במכתבים מס' יז, יח); הפעולות לרכישת חצר רומאנו ורכישות נוספות. מאוסף הרשיל"א, צילום בידי.

ר"ש הויזמאן אל הרשיל"א

ב"ה, יום ב' ח' אדר ראשון התרס"ה לפ"ק חברון ת"ו
 רב שלום וברכה והצלחה למע"כ ידי"ג עז הרה"ג המפורסם בתורה ויראת ה' טהורה חו"ג איש חי רב פעלים וכי' כקש"ת מוהר"ר שלמה יהודא ליב אליעזרוב שליט"א לפני שמש יגון שמו להרים קרנו בכבוד.
 שלום מאדון השלום! ... כי עניות השורר בזמן הזה אין לשער ד' ירחם ... מצב עיקת"ו נורא הוא כי ההוצאות מרובות והכנסות אין, מאשר אין ראש ומנהל שידאג לטובתה. הסופרים שהניח כת"ר מירושלים בעבודתם ואת שכרם יקחו בתקוה שעל להבא, כי ידידינו הדודים שי' ובפרט הרמד"ס חפצים לישא בעול הת"ת עד בוא כת"ר לביתו צלחה. אך בחורף הזה גלאו עוד לסבול כי שלמו מכיסם להמלמדים בהכרח שלא לרצונם, כי ארגו הכולל סגור לפניהם וד"ל. ועכיבת כת"ר בחו"ל יום לשנה יחשב להם, ואך למותר להאריך בזה, רק זאת יודע אני כי לולא שחשבו שיבוא כת"ר על חנוכה שעבר אז לא היו נכנסים בעול שכירות המלמדים על ימי החורף, הגם שהפצירו בהם חשובי ויקירי ירושלים כהרב ר"ד ואחיו והר"א שפירא וכהנה. אך תקוותם הי' כי עוד באמצע החורף יבוא כת"ר לביתו צלחה. ועתה נורא ואיום תהי' מצב עיקת"ו אם יסגרו הת"ת בר"ח ניסן זה הבע"ל. כי ראשית כל בבוא כת"ר לביתו צלחה וימצא את הבית הזה חרב ונחרב ושועלים יהלכו בו, אז קשה יהי' להקימו ולבנותו מחדש, ושנית שגם ההוצאות שהוציאו הדודים שי' בסכום גדול ילכו ח"ו לאיבוד, כי לא יהי' עוד מקום שתשרה הברכה ושיהי' איזה תקוה בהכנסה וד"ל ...

חדשות אודיעהו, כי דברתי את חכם סלימאן שי' ונשבע לי כי בימי חייו לא יגיה שיפתת שקאלע בחברון, כל אנשי אחינו הספרדים מקוע"ג כולם כאחד חתמו כתב רבנות ונתנו בידו להיות להם מרא דאתרא ורב ממלא מקום משרת הגאון זצ"ל [בעל ה"שדי חמד"] וכבר קיבל הרבנות בכבוד ועשו לו וואויטי. בענין התייסדות ישיבה בשם שדי חמד, אין לדבר עמהם כעת בזה עד בא כת"ר לשלום לביתו צלחה. כי כנראה המה רוצים לעשות במחשך מעשיהם וקבלו כל המכתבים והאדרעסין שהי' ביד הגאון זצ"ל, וכותבים מכתבים, ואינם חפצים להודיע ולהתקרב בזה לאשכנזים בעיקת"ו. כי ברצונם עדיין לראות אולי יצליח בידם למשוך לבב גדיבי חו"ל וישלתו נדבתם לזה לידם והמה ישתמשו בזה לטובתם כפי כל הישיבות שלהם שהכל כאחד עם הכולל שלהם. ולזאת כתבתי לכת"ר שאם ביכולתו לייסד הישיבה באופן שתהי' ההנהגה ת"י ושילוח הכסף על שמו או יש תקוה בזה למשוך בזה לבב גדיבי אחב"י שבחו"ל, כי רוב וכל המנדבים להחזקת ישיבה ובפרט בשם השדי חמד המה אחינו האשכנזים שכבוד הגאון זצ"ל הי' יקר בעיניהם והמה ידעו להוקיר את כבוד הגאון זצ"ל יותר מהספרדים וד"ל. לכן אני באחת שכבודו ישתדל בזה, ובזה יוכל להרים מצב אחינו האשכנזים משפלותם.

כן אודיעו שבא מכתב לפה לר"ג פינסקי מאחד מפיהאס אצל פינסק שכותב שברצונו לבוא לחברון ליסד פה ישיבה גדולה, ואין דורש שום עזר כי יש לו ע"ז כל הדרוש להחזקת ישיבה, רק שואל אם לא יצמח עי"ז איזה מחלוקת. והוא כבר יסד ישיבות בחו"ל לאלפים תלמידים, רק בהיות כי בחורי רוסלאנד נוסעים לאמעריקא, לכן ברצונו ליסד בחברון ישיבה למען להביא לכאן הבחורים הבורחים לאמעריקא או משארי מקומות. והוא יש לו הבטחה להספקתם, לכן הודעתי את כת"ר גם מזה אולי יוכל לדבר אתו במכתב. או היותר טוב שכבודו יקדים בהתייסדות הישיבה בשם השדי חמד זצ"ל. והעיקר להכניס לחברון איזה הכנסות והחזקת ת"ת וישיבה ובוזה תתרומם עיקת"ו.

כן הודעתי מכבר את כת"ר כי הגאון זצ"ל כתב מכתב להגביר ר' ישעי ברלין שיקנה את חצר רומאנו שעומד להמכר. והשיב לו תשובה שישים דעתו בזה אי"ה כאשר ישקט מעט המהומה ברוסי. והמכתב שלו הוא בידי, אם דרוש לכת"ר אשלחו לו. כי קניית החצר הזה תרים כבוד מצב היהודים בכלל לייסד בתוכו ישיבות ובתי ת"ת שיהיו לתפארת בכל הארץ הקדושה.

כן אודיעו כי ה' זלמן הערשטיין שי' השיג מכתב מחתנו מו"ה חיים שלמה שר' זלמן בערלין בריגא, הבטיח לו לקנות את החצר שלו. ור' זלמן הערשטיין כתב לו מכתב והמקח שברצונו. וכבר בא שבוע זו מכתב לר"ל מגוכין עם הסך 270/250 נאפי לקנות החצר הזה לטובת ישוב חברון ת"ו. מובן כי עי"ז הזמן מוכשר כעת שאחיו הגביר ר' ישעי בערלין יקנה את החצר הגדול שדרש ממנו הגאון זצ"ל בתחנונים. נוסח המכתב ששלח להגביר הנז' ולאדמו"ר מליבאוויץ שליט"א ג"כ בידי, אם דרוש לכת"ר להראות שיש לכת"ר מכל זה ידיעה אזי מוכן אני לשלחו לו ...

נאם שמעון הויזמאן הכותב כעת בנחיצה רבה מהליכת הפאסט

1234567

יד

אוצר החכמה

מאוסף הרשיל"א, צילום בידי „א"א שליט"א" הוא ה"ר שניאור זלמן רב החסידים ביפו. „החח"מ" הוא הגאון ר' חיים חזקיהו מדיני בעל השדי חמד, רב העיר חברון. „הגרי"ב" הוא הגביר ר' ישעי' ברלין. „אא"ו" הוא ר' מרדכי דובער סלאנים — הרמד"ס.

1234567

הרב יעקב יוסף סלונים אל הרשיל"א

ב"ה, יום זך אייר [תרס"ה?]

לאלופי מו"ר הרש"ל שליט"א

אחרי המכתב הארוך וההעתקות הלזים בזה אין עוד מה להאריך, ובפרט שדי כבר יגיעות מאד מרוב כתיבה אשר אקוה אי"ה כי יהי לתועלת גדול, — ותכלית דברי שכבודו אל נא יתיימש יותר מדי, כי באמת סוף סוף רעדים וחלים ומפחדים מאד מליבי עד שגם מהבטחותיו בלבד נפלו פניהם כו', והעיקרים הם:

1234567

(א) שיהי לחברון אדרעסס הן בהכולל והן בהשיבה בלי ישונה.

(ב) שכבודו יהי ממונה.

(ג) שהרה"ג ר"מ מאדיעווסקי או אחר מצוין כמותו יהי גבאי שיעמוד לצדינו.

1234567

(ד) והוא העולה, להוציא לאור רעיון א"א שליט"א שהרי"ב יקנה חצר הסטאמבולי.

ואחרי אלה אי"ה תכון ממלכת רבנות באמת וירוח נחת.

למותר לי להזכירו עוד הפעם לעשות לי טובה בהכולל וכו', כי מצבי כו', והשי"ת יהי עמו להצליחו בכ"ד ולהשיבו שובע רצון ושמחה ורינה אל ביתו ואל גויהו ויחד נשמח על כל הטוב כנה"ר ונפש תלמידו ושאר בשרו.

כולי שלו, יעקב יוסף סלאנים

סדרתי מכתבים חמים מאד בדבר קניית החצר הגו' בשם א"א שליט"א, וגם להחח"מ [= להרב חיים חזקיהו מדיני] עשיתי נוסח חם מאד שכתבו בכ"י ממש, ובודאי שיפעול אם גם כבודו יניח ע"ז כחות ויסע לריגע ויעורר את אדמו"ר שליט"א, וכבר כתבתי לכ"ק אודות זה וימצא אצלו העתקה מהמכתב הנשלח להגרי"ב מא"א שיחי ומאא"ו ומהחח"מ.

טו

מכתב זה פורסם אצל ר"י מונדשיין, מגדל עז עמ' תקלט.

אדמו"ר הרש"ב אל הגביר ר' ישעי' [ברלין] ?

ב"ה יום א' אח"ש תרס"ה לפ"ק ליובאוויטש

כבוד ... ידי"ג הג' המפורסם ווח"ס נכבד ומרומם י"א כו' מו"ה ישעי' שי

... והנה בהיותי בפ"ב אמרתי לבנו שרי' שי' שצריכים לחשוב בדבר בגיו

בתים בעה"ק חברון ת"ו אשר בזה תלוי חיזוק ישיבת חברון ת"ו כאשר דברתי בזה רבות עם כבודו. ובפרט כאשר יבנו כעת בתים בעה"ק ירושלים ת"ו בעד סכום כזה תתבטל ה"ו ישוב חברון לגמרי, כי הכל יפנו לירושלים מפני הדירות. וכאשר נפשי עגומה מאד על ישוב חברון ת"ו ולפ"ד צריכים להשתדל בכל תוקף לחזוק ישיבת חברון אשר היא רק היא הנשארת לנו לפליטה שאין בה אחיזה עדיין לרע ר"ל, ואם ת"ו נעזוב את הישוב הזה תהי' ככל יתר כו', ולא יהי' לנו אף פנה אחת ח"ו, לזאת אני מוצא לנחוץ שצריכים להשתדל עם בני ר"י ז"ל שיאצלו סכום נכון מהסכום הקצוב לבנין בתים על חברון ת"ו לבנות שמה בתים עבור כוללינו אשר בזה יתחזק אי"ה הישוב אשר לדעתי היא מצוה רמה ונשאה מאד הרבה יותר באין ערוך מבנין הבתים בירושלים ת"ו.

ובקשתי את ש"ב הנוכחי ידי"נ הרה"ח הרש"ל שי' אשר יסע בשביל זה לריגא, כאשר נהירין לי כל פרטי הענינים בזה וכאשר המצב הרוחני של חברון נוגע לו בפנימיות נפשו ולבבו בלי שום פני' לעצמו ח"ו, ומשו"ז קבל עליו הטורח לנסוע ולהשתדל בזה, והנני מבקש את כבודו אשר יכנוס א"ע בהענין הזה אשר באמת הוא זכות ומצוה גדולה, ויראה נא בכל האפשרי אשר יסכימו בני ר"י ז"ל על הנ"ל, כי בלתי ספק אצלי שבאם הי' ידוע לר"י ז"ל פרטני הענינים בזה הי' מצוה ע"ז לבנות בתים בחברון דוקא, ואלו ידעתי מקודם אשר ככה חושב אודות אה"ק הייתי מדבר אתו בזה בעת שראיתיו בויען, וברור אצלי שהי' מסכים לדעתי. ואם יסכימו בניו יחיו כנ"ל, יזכו אותו בזכות אמיתי שיהי' הכוונה והמעשה שניהם רצוים.

וידע כבודו אשר כל דברי ש"ב הרש"ל שי' כנים ונאמנים המה וכל כוונתו ורצונו רק טובת ישוב עה"ק חברון ת"ו בעזה"י ויתן כ' אוזן קשבת לדבריו ויעשה כל אשר ביכולתו לטובת הענין והשי"ת יהי' בעזרו. ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש כאוות נפשו וש"ב ידידו עוז דו"ש מלוב"ח תכה"י

שלום הובט

טז

תקנות אלו הן מאוסף הרשיל"א שבידי נכדו הרה"ג מוהרד"ב אליעזרוב שליט"א. נכתבו בידי של אדמו"ר הרי"צ נ"ע, ולצידן כמה הערות של רשיל"א. צילום בידי.

תקנות „אגודת חברונים"

בעה"י

הצעת יוסף יצחק שניאורסון

א שם האגודה „חברונים".

שליט"א, להודיע לכת"ר הסכמת דעתו הטהורה ופקודתו, וכן אנחנו כיהודא ועוד לקרא מסכימים לדעתו בהחלט גמור בל ישונה, שימנה גם הרב ר' מרדכי דובער סלאנים מחברון, אל האדדעסא על שילוח המעות מחו"ל מפדיון האתרוגים, וידיפסו גם את שמו בהדפסתם את האדרעסין במכתביהם שהמה שולחים לחו"ל, למען יהי ליושבי חברון דעה בכללות ההנהגה, ביחד עם יושבי ירושלים תובב"א. ובוזה סרה תלונתם כו', וכל העם על מקומו יבוא בשלום, וד' יהי בעורנו לעשות לתקן לרומם ישוב חברון, כאשר כן הי' רצון רבותי הק' נ"ע זיע"א.

ידיים יהודה ליב באו"מ הרב מוהרש"ו ז"ל שניאורסאהו מויעליו
 ידיים אליעזר משה בהרב מוהר"א מאדייעווסקי מחאראל
 ידיים יעקב מרדכי בה"ר (!) מפאלטאווא
 ידיים חיים ליב איטקין מאטשאקוב
 יעקב ב"ר יצחק באפס מנאווגאראדסעויערסק
 אשר ב"ר מאיר ז"ל שרי"ב מגיקאלאויעב

כא

מאוסף הרשיל"א, צילום בידי. זוהי כנ' טיוטא או העתק
 שהשאיר הרשיל"א בידי.

[רשיל"א] להרחא"ב [ר' חיים אליעזר ביחאווסקי]

בעזרה"י ז' מנתם אב תרס"ה סמוך ללאונע להרחא"ב ה"י.
 עיניו יחונה את כל הכתוב לחיים מטובי ויקירי ירושלים תובב"א צדיקי
 וחסידי ווארשא והבד"ץ דשם שליט"א אשר המה אינם נוגעים בדבר מצד עצמם
 לשום פני זרה ח"ו, רק כאשר אביהם הרה"צ הק' מוהא"מ [ר' אלעזר משה
 מללוב] זצ"ל דרכו בקודש לבוא חברונה בארבע תקופות השנה חק ולא יעבור
 גם אז בימי מורי ורבי הרה"צ הרש"מ [ר' שמעון מנשה] זצ"ל זיע"א אשר אז
 הי' הדלכים משובשים כו' והי' זקן וחולה. ועתה גם הרבנים בניו וחסידיהם אחרים
 ה"י נוסעים תמיד, חברונה כפעם בפעם, והמה יודעים היטב את הן קדושת
 עיה"ק חברות"ו וסגולתה לתו"ע ואת אשר עמלו בוניו בו יסוד צדיקים, ראשונים
 כמלאכים אבורה"ק נ"ע זיע"א. כן יודעים היטב את מצב הרבותי בשנים
 האחרונות האלה אשר ירדה פלאים במצב הרוס גורא מאד. ע"כ יחם לבבם ממש
 ברשפי אש על חרבות העיה"ק ועל אנ"ש הי"ו היושבים בה בצער ובחוסר כל
 טוב רו"ג כו', עזובים ממנהלי" ושכוחים מאנ"ש ה"י, וע"כ יצאו להעיד בגודלם
 ונאמנותם ולעורר לבב ראשי מיסדי הישוב בעיקת"ו ומנהליו כהיום הזה ה"י,
 אולי יש תקוה להטיב אתריתם, להגדיל תורה ועבודה וגמ"ח בעקות"ו חברות"ו
 על טהרת הקודש כרצון ה' ויראיו.

ועתה הידיד הטורה ויגע מאד להרבות הטובה לאנ"ש אשר באהקת"ו ה"י
 אך נסרך בחדא מילתא, לשפוך בוז על מנהלי עיק"ת חברות"ו, בלי שום יסוד
 אמת, רק ממלשני בסתר ותחבולותיהם (להוציאם מגדרם מרוב צערם כי לא
 הרב"ר ה"י ולא הרמד"ס ה"י ראויים לאותה מעשה כפשוטה, הגם שאיני מצדיקם,

עכ"פ אין מהראוי לרודפם כלה, ומה גם לרדוף את הישוב כו', וגם עליהם נאמר אין אדם נתפס כו'), כאשר הוכחתיו אל פניו בהיותינו יחד בראגאצאוו. ועל כן ישפוך כל חמתו על העיה"ק ועל כל מפעלי מקיימי ישובה, ואטם אזנו משמוע כל טענה וכל תשובה (וכל אשר יבא להפוך בזכות כו' לא יאבה גם לשמוע לו, ויהפך לאויב גם לו ויחפש עליו דברים שאין בהם ממש וכל אשר יגלגל עליהם תובה וגנאי, יהי מי שיהי, ישמח בלבבו ולא יראה כלל לצדד בזכות, כאשר הורני הנסיון מאז דיברתי בזכות כו' כבר נפגמתי אצלו, יבחן גא את לבבו בינו לבין קונו ויראה כי כנים דברי), וגם גדר בעדו לבלתי יכנס לפניו כל חמלה וחגינה, גם על המפעל היותר מקודש והיותר נחוץ לקיום הישוב בכללו, כמו הת"ת לתשב"ר, אשר בלעדו אין באפשרי לעמוד בקיומו של ישוב גם שעה. עד גם אשר הבטיחו לעזור בדבר מועט בשלשה ליפי' לחדש, וכשבא לידי מעשה הנתניה, חזרו בהם בלי שום טעם לשבת, ובוה גרמו ביטול הישיבה לגמרי. וגם הת"ת לתשב"ר עמוס ברוב חובותיו, מפרכס ממש עם יציאת הנפש, ועומד להבטל ח"ו. לפעמים יתעורר בתגבורת החסדים לעשות אינה דבר טוב בעיקות"ו, הנה גם אז ימרר את טובתו, לבלתי ישלח את טובתו ע"י המנהלים וישלח ע"י אחרים, באמרו מפורש גנבים הם שודדים כו', כאשר עשה בתיקון המקוה בעיקת"ו, עד אשר גם טובתו נקבלה בחרפה ובון, באופן כי צעקת אונאה גדולה יש לעיקות"ת הברות"ו ומפעלי ומנהלי על כתה"ר. חזרתי על כל צדדי הזכות לזכותו גם במקצת, לא מצאתי רק כי עצת היצר הוא זה למען הכניע את עיקות"ו ח"ו לפני חברת מפיצי ההסקלה (השכלה קראו למו), המסקלת לבו של ישראל לבלתי יכנס בם שום ריח יראת ה' והרהורי תשובה, אשר ב"ה עיקות"ו גם היום עומדת בטהרתה מכל שיקוצי, כן יעזור ה' גם להבא, אך בעוה"ר גבר אויב, הוא היצר, והבאיש את ריח מנהלי בעיני כתה"ר ושם איתו למטרת חציו להשפילה ולהכניעה כו' ח"ו.

ועתה הידיד, הנה כתבתי לו את כל זה לא להתקוטט ולא למעט בכבודו, כי אדרבה חפץ אני מאד בידידותו בלי שום פני' זרה ח"ו, כ"א אולי יתגלגל עי"ז איזה טובה אמיתית, וגם כבודו מאד יקר בעיני מצד מעלותיו הטובות הנמצאים בו, רק כתבתי לו כ"ז מאמיתות נקודת לבבי ולטובה כונתי. כן אבקש גם מכת"ר שיודיעני ויוכיחני על פני על כל דבר פשע כל אשר עם לבבו, אל יכחיד דבר, בעזרת ה"י אודה על האמת ולא אתנצל בדברי שקר ח"ו, כי אוהב אני לקבל את התוכחות, כן אוהב אני להוכיח גם לזולתי ולא אשא עליו חטא בלבבי, ואם מצאתי חן לפניו בדרך הטובה הנה מה טוב ויש תקוה כי יתקרבו הלבבות עוד יותר, יצמיח טובה רבה על ידינו בעזר ה"י, ואם לאו לא אבקש למצא חן לפניו בדברי חגף ושקר ח"ו, כי מלבד אשר נפשי קצה מהם בטבעי, גם אין לי מה שיכריחני לזה, איני רודף אחר רבנות חברות"ו, מי יתן ויפטרוני ממנה. כבר השביעוני ממנה במרוורים, וגם גרמא בנסיעה הזאת נזק רב יותר מאלף רו"ך במזומן ובמוחזק לבד מבראוי (לא אוכל לבאר לו בזה, אם ירצה אבאר לו במכ' באריכות), גם איני חפץ להיות ממונה ולא אדרעס על שמי, ולא מכל השמות הללו, לא הן ולא שכרן. מתנחם אני מאד על אשר נכנסתי בזה מעיקרא, וגם על הנחמה אני מתנחם, כי הכל בהשגחתו ית', וא"כ מה זה תכריחני לבא לפניו בדברים אשר לא כדתה"ק, ואפילו לא מדרכי המוסר, הלא אין אדם חוטא כו'.

ואשר אני משתדל בכל עז ותעצומות לטובת עיקותיו הוא אך כי כלתה וגם רצתה נפשי לבנות הריסותי להגדיל בה תו"ע, כאשר לעת כזאת היא מסוגלת לזה יותר מכל הארצות. לעשותה מקום מפלט ובית מנוס, לכל החפצים בחיים על טהרת הק', לגדל את בני בדרך התורה והיראה, כירושה לנו מאברהם"ק נ"ע זיע"א, אשר לא ימצאו כזאת בשאר ארצות. אחר כל דברי האמת והצדק האלה, אחת אבקש מכתה"ר, כי ימצא לנו עזר וסעד נכון, להספקת הוצאות הת"ת ותשב"ר, כי הוא היותר נחוץ ומקודש בעקותיו, כי אם אין גדיים כו'. וא"א להישוב להתקים בלא הת"ת גם שעה, ואם שלח עזרתו זה ע"י אחרים ג"כ לא אקפיד, אם כי לא ערב לי דרכו זאת. אך אם שלח על ידי יד כהה, הנני מוכן בעזר ה"י לסדר בו סדרים, ולסדר לפניו חשבון אמת וצדק, מכל פרוטה, ופעולת הת"ת וסדריה הכל בפרטות באופן שיהי כל המוסד גלוי ומסודר לפניו באר היטב כאילו רואה בעיניו ממש, וימצא רוב נחת מהמוסד בזה ובבא בשכר זאת יזכה לגדל גם את בניו על דרך הק' כדתה"ק לדור דור. אחת שאלתי מאתו ואך אותה אבקש בחנינה, וחוב ק' הוא על כתה"ר למלאות זאת, אחרי כי ה"י סיבה אשר ירד המוסד הק' הזה פלאים. ע"כ עזב יעזב את אשר בלבבו והקם יקים בעוד מועד, טרם יהרס כלה ח"ו. הלא הודעתיו בקושט אמרי אמת, ולתשובתו הטובה אחכה בכליון עינים לרגעים, וה' ברחמי יסיר כל עקשות הלב מאתנו ויורנו מדרכיו לזכות את עצמנו ואחרים איתנו ונזכה לראות בביאת הגואל משיח לישראל בב"א. הנני ידי"ע בלי שום פני זרה ח"ו, הפץ מאד בידידותו דושו"ט בלונ"ו תכה"י ברעו"ש ומצפה לישועה.

ע"ד החצר המדובר במכ' הרה"צ הבד"ץ ה"י דירושת"ו, הנני להודיענו שהג' ר"י ברלין נ"י רוצה לקנותו אך שיהי עוד שותפים אתו ולא גילה דעתו עד כמה הוא רוצה לתת על חלקו. החצר יעלה עד ערך חמשה ועשרים אלף רו"ך והוא שוה הרבה יותר והנני ידי"ע.

כב

מכתב תודה של אחד הת"ח בחברון לרשיל"א על השתדלותו אצל הגביר ר' שלמה זלמן בערלין מריגא, שיתן לו דירה בתצר שרכש בחברון. מאוסף הרשיל"א, צילום בידי.

ר' יהודה לייב ברימ"ט אל הרשיל"א

ב"ה, יום א' י"ב מנ"א ש' תרס"ה לפ"ק פעיה"ק חברון ת"ו אל מע' כבוד ידי"נ הרב החסיד המפורסם ונעלה לשם ולתהלה כש"ת מו"ה שלמה לייב נ"י.

אחד"ש הטוב כראוי ליראי ד' ולחושבי שמו. הנה כפי אשר נודע לי מפי מגידי אמת, אשר רומעכ"ת הפליא והגדיל לעשות אך טוב וחסד עמדי, והשתדל בעבורי אצל הר' הגביר המפו' ש' זלמן בערלין נ"י בק"ק ריגא יע"ג, שינתן לי הבית דירה בהחצר אשר קנה בפעיה"ק ת"ו, לקיים איזה תנאים פרטים כפי